

Кредит-Рейтинг

а/с 921, Київ, 01024, Україна
тел/факс: +380 (44) 490 2550, 490 2554
e-mail: office@credit-rating.com.ua
<http://www.credit-rating.com.ua>

Рейтинговий звіт VNSA 007-005

про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Вінниця
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення :	12.04.2007 р.
Дата оновлення :	27.03.2009 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaBBB-
Прогноз:	негативний

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо кредитного рейтингу позичальника

Кредитний рейтинг м. Вінниці ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної у розпорядженні комунальної власності та перспективних планах на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата визначення/оновлення	12.04.2007 р.	14.12.2007 р.	27.03.2008 р.	02.10.2008 р.	27.03.2008 р.
Рівень рейтингу	uaBBB-	uaBBB-	uaBBB-	uaBBB-	uaBBB-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	негативний
<i>Рейтингова дія</i>	<i>визначення</i>	<i>підтвердження</i>	<i>підтвердження</i>	<i>підтвердження</i>	<i>підтвердження зі зміною прогнозу та внесенням у контрольний список</i>

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaBBB характеризується ДОСТАТНЬОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Прогноз «негативний» вказує на можливість зниження рейтингу протягом року при збереженні негативних тенденцій і реалізації поточних ризиків.

Знаки + або - позначають проміжні категорії (рівні) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Рівень кредитного рейтингу м. Вінниці підтримується:

- збереженням у 2008 році високих темпів зростання обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів: обсяг надходжень перевищує показник виконання бюджету у 2007 року на 39,5%;
- низьким рівнем прямого боргового навантаження на бюджет міста: станом на 01.01.2009 р. боргове навантаження складає 5,9% до фактично виконаного у 2008 році обсягу доходної частини бюджету м. Вінниці без урахування трансфертів;
- зростанням основних показників економічного розвитку міста протягом 2008 року, порівняно з 2007 роком: обсягу реалізації промислової продукції на 5,4% – до 2 697,0 млн. грн., обсягу залучених прямих іноземних інвестицій на 33,0% – до 80,6 млн. дол. США, обсягу роздрібного товарообороту на 22,4%* – до 2 304,2 млн. грн., обсягу інвестицій в основний капітал на 6,2%* до 1 171,2млн. грн.;
- покращенням протягом 2008 року основних показників соціального розвитку міста: збільшенням чисельності наявного населення міста на 0,3%, до 367,8 тис. осіб, середньомісячної заробітної плати на 33,0% до 1 610,9 грн., середньооблікової чисельності працюючих (без урахування малого бізнесу) на 2,5% до 111,1 тис. осіб; та нижчим на 1,0 в. п. за середній по країні рівнем зареєстрованого безробіття станом на 01.01.2009 року (2,0%).

* За підсумками 9 місяців 2008 року

Рівень кредитного рейтингу м. Вінниці обмежується:

- низьким рівнем виконання річного плану за результатами січня-лютого поточного року за умови скорочення темпів зростання планових показників доходної частини бюджету міста на 2009 рік та погіршення його ліквідності;
- збереженням залежності бюджету міста від дотації вирівнювання з Державного бюджету, співвідношення обсягу якої до запланованого на 2009 рік обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складає 14,7%;
- нижчим на 10,0% за середній по країні рівнем середньомісячної заробітної плати у місті у 2008 році за залежності доходної частини бюджету міста від надходжень податку з доходів фізичних осіб (питома вага цього джерела в доходах загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів становить близько 80%);
- високим рівнем зношеності, об'єктів інженерної, транспортної інфраструктури та житлового фонду міста, необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення.

Резюме

Цей аналітичний звіт розкриває основні зрушення, що відбувалися протягом 2008 року в соціально-економічній та фінансовій сферах м. Вінниці, та оцінку (через процедуру оновлення рейтингу) їхнього впливу на спроможність Вінницької міської ради виконувати свої боргові зобов'язання.

Соціальна сфера та економіка міста

Основні показники соціально-економічного розвитку міста протягом 2007–2008 рр. наведено нижче у таблиці.

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Вінниці¹

Показник	2007 рік	2008 рік	Темп зростання, %
Чисельність населення, тис. осіб	366,8	367,8	100,3
Рівень зареєстрованого безробіття, %	1,4	2,0	142,9
Середньомісячна заробітна плата, грн.	1 210,9	1 610,9	133,0
Обсяг реалізації продукції промисловості, млн. грн. (у фактичних цінах)	2 095,6	2 697,0	105,4
Роздрібний товарооборот, млн. грн. (у фактичних цінах)*	2 295,8	2 304,2	122,4
Інвестиції в основний капітал, млн. грн. (у фактичних цінах)*	857,4	1 171,2	106,2
Прямі іноземні інвестиції, млн. дол. США	60,6*	80,6	133,0
Обсяги житлового будівництва, тис. кв. м	100,5	93,6	93,1
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. дол. США	379,2	526,0	138,7

* – дані за 9 місяців 2007 року

Джерело: Виконавчий комітет Вінницької міської ради

Населення, трудові ресурси та ринок праці

Протягом аналізованого періоду чисельність наявного населення м. Вінниці збільшилась на 1,3 тис. осіб і станом на 01.01.2009 р. склала 367,8 тис. осіб. На відміну від попередніх періодів у 2008 році у м. Вінниці спостерігався як механічний, так і природний приріст населення.

У зв'язку з кризовими явищами в економіці України ситуація на ринку праці м. Вінниці у 2008 році погіршилась. Так, на відміну від попередніх періодів, рівень зареєстрованого безробіття у м. Вінниці протягом 2008 року збільшився і станом на 01.01.2009 р. склав 2,0%, що було на 1,0 в.п. менше, ніж у середньому по країні. У другій половині минулого року відбулося зменшення загальної кількості зайнятих на 0,6 тис. осіб, хоча загалом за 2008 рік середньооблікова чисельність зайнятих зросла, порівняно з 2007 роком, на 2,5%. Масових звільнень вдалося уникнути

¹ деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведені після відповідного заокруглення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових

здебільшого за рахунок застосування адміністрацією підприємств та організацій міста вимушених адміністративних відпусток та скорочення робочого часу. Це негативно впливає на обсяг фонду оплати праці у місті, що, у свою чергу, призводить до уповільнення темпів зростання доходної частини загального фонду бюджету міста.

Рівень середньомісячної заробітної плати у м. Вінниці протягом 2008 року збільшився на 33,0% і склав 1 610,9 грн., що було на 10,8% менше, ніж у середньому по країні. Протягом двох останніх років темпи зростання середньомісячної заробітної плати у місті поступаються відповідним показникам по країні, що, відповідно, призводить до збільшення різниці в рівнях оплати праці у місті та у країні в цілому, а також до уповільнення темпів зростання доходної частини загального фонду бюджету міста, близько 77% якої формує податок з доходів фізичних осіб.

З огляду на найбільшу кількість зайнятих та найвищий рівень оплати праці, бюджетоформуючими видами економічної діяльності у м. Вінниці є «Промисловість» «Освіта», «Охорона здоров'я» та «Державне управління». Бюджету міста Вінниця характерний помірний рівень галузевої диверсифікації надходжень податку з доходів фізичних осіб.

Обсяг заборгованості з виплати заробітної плати у м. Вінниці протягом 2008 року збільшився у 3,1 рази і станом на 01.01.2009 р. склав 11,3 млн. грн. Співвідношення обсягу заборгованості з обсягом середньомісячного загальноміського фонду заробітної плати за 2008 рік залишається на помірному рівні – 6,3%.

Промисловість

Фінансовим результатом діяльності підприємств міста Вінниця у 2008 році став збиток загальною сумою 143,9 млн. грн. (у 2007 році прибуток становив 136,6 млн. грн.). Збитковими були 36,1% підприємств.

Основними платниками податків є підприємства освіти та промисловості. З огляду на те, що питома вага податків, які сплатили у 2008 році 10 основних підприємств-платників до міського бюджету, становить близько 12,3% загального обсягу доходів бюджету міста без урахування трансфертів, можна зробити висновок, що доходна база міського бюджету є досить диверсифікованою, не має податкової залежності від певного підприємства чи групи компаній.

У 2008 році провідною галуззю економіки м. Вінниця за кількістю зайнятих та сумою відрахувань до міського бюджету і надалі залишається промисловість. За результатами 2008 року темп зростання виробництва промислової продукції становив 105,4%. При цьому обсяг реалізації промислової продукції у відпускних цінах становив 128,7%, порівняно з 2007 роком. У звітному періоді збільшення обсягів виробництва та реалізації промислової продукції досягнуто підприємствами галузі «Харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів», «Целюлозно-паперова промисловість, видавнича справа», «Хімічна і нафтохімічна промисловість» та «Виробництво інших неметалевих виробів». У розрахунку на

одного мешканця обсяг реалізації промислової продукції залишається меншим за середнє значення по країні (в 2,3 рази за результатами 2008 року).

Внаслідок кризових явищ в економіці держави у кінці 2008 року було призупинено виробництво на окремих підприємствах промислового комплексу м. Вінниці. Зокрема з грудня 2008 року призупинили діяльність ДП «Завод «Кристал», ВАТ «Маяк», ВАТ «Завод «Будмаш», ВАТ «Керамік», ВАТ «Будматеріали» та ін.

Слід зазначити, що сукупна питома вага найбільших за обсягами відрахувань до місцевого бюджету податків та зборів підприємств промислового комплексу міста складає менше ніж 25,0% доходної частини загального фонду без урахування трансфертів. Зважаючи на це, можна зазначити, що для бюджету м. Вінниці характерним є помірний рівень галузевої диверсифікації доходної частини загального фонду.

Інвестиції в основний капітал та капітальне будівництво

У січні-вересні 2008 року підприємствами та організаціями усіх форм власності за рахунок усіх джерел фінансування було освоєно 1171,2 млн. грн. інвестицій в основний капітал, що на 6,2% більше, порівняно з аналогічним періодом 2007 року. У розрахунку на одного мешканця обсяг інвестицій в основний капітал у 2008 році становив 3 184,3 грн., що на 7,3% більше за середній по країні показник.

Основним джерелом інвестицій в основний капітал залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких протягом звітнього періоду було освоєно 58,1% усього обсягу коштів. Високою також у січні-вересні 2008 року залишалась також питома вага інших джерел надходжень, здебільшого, коштів населення, які інвестуються в житлове будівництво (16,2%), а також кредити банків та інші позики (17,9%).

Протягом 2008 року в м. Вінниці було введено в експлуатацію 93,6 тис. кв. м житла, що на 6,9% менше, порівняно з 2007 роком. У розрахунку на 1 000 мешканців площа введеного в 2008 році в експлуатацію житла, як і у попередніх періодах, є вищою за середнє значення по країні за відповідний період на 11,9% та складає 254,5 кв. м.

Починаючи з III кварталу 2008 року, почали активно проявлятися негативні тенденції та фактори на ринку нерухомості м. Вінниці – згортання розробки нових проектів, призупинення проектів, що перебували на початковій стадії та затримки з введенням в експлуатацію об'єктів.

Іноземні інвестиції

З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 80,6 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця майже в 3,5 рази менше за середній показник по країні. У звітному періоді, як і у попередніх

роках, найпривабливішими для іноземного інвестування у м. Вінниці залишаються харчова промисловість, операції з нерухомим майном, оптова торгівля, хімічна та нафтохімічна промисловість.

З метою збільшення обсягу інвестицій, у тому числі іноземних, що залучаються підприємствами міста, Виконавчим комітетом Вінницької міської ради сформовано інвестиційний портфель міста, до якого увійшли інвестиційні проекти, запропоновані зацікавленими установами міста усіх форм власності, в тому числі за такими напрямками: вирішення проблем, пов'язаних з реконструкцією та будівництвом автодорожніх шляхів та мостових переходів, житловою забудовою, розвитком інвестиційних та промислових зон міста, тощо.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств і організацій

За результатами 2008 року обсяг зовнішньоторговельного товарообороту міста Вінниці склав 526,0 млн. дол. США, що на 38,7% більше, порівняно з відповідним показником у 2007 році. Збільшення обсягу зовнішньоторговельного товарообороту забезпечено зростанням як експорту, так і імпорту. Сальдо зовнішньоторговельного товарообороту на відміну від 2007 року набуло від'ємного значення внаслідок перевищення темпів росту імпорту товарів над експортом. Обсяг зовнішньоторговельного товарообороту за 2008 рік у розрахунку на одного мешканця в 2,3 рази менший за середній показник по країні.

У товарній структурі експорту найбільшу питому вагу мають продовольчі товари та сировина, текстиль і вироби з текстилю, а також продукція з деревини і вироби з неї. Товарна структура імпорту представлена продукцією машинобудування, текстильного виробництва, продовольчими товарами й сировиною та продукцією нафтохімічного комплексу.

Найважливішими країнами-партнерами у зовнішньоторговельних операціях м. Вінниці є Польща, Російська Федерація та Німеччина, питома вага яких у загальному обсязі зовнішньоторговельного товарообороту міста складає 48,9%.

Торгівля, громадське харчування та сфера послуг

Зростання попиту на споживчі товари у місті Вінниці забезпечується збільшенням доходів населення та зниженням рівня зареєстрованого безробіття. Завдяки цим чинникам обсяг роздрібного товарообороту підприємств м. Вінниці збільшився за січень-вересень 2008 року, порівняно з аналогічним періодом минулого року, на 22,4% у фактичних цінах та склав 2 304,2 млн. грн., що у розрахунку на одного мешканця в 1,6 рази більше за середнє значення по країні.

Розвиток протягом звітного періоду торговельної мережі позитивно впливає на надходження до бюджету міста від плати за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності, який у 2008 році зріс, порівняно з попереднім роком,

на 13,6%. Також протягом 2008 року відбулося зростання обсягу надходжень від ринкового збору майже у 2 рази.

Житлове та комунальне господарство міста

Основними проблемами, пов'язаними з функціонуванням житлово-комунального господарства у м. Вінниці, є: велика питома вага будинків, що були введені в експлуатацію в 60-80 роках та потребують ремонту, зношеність інженерних мереж міста та необхідність забезпечення беззбиткового функціонування підприємств, що забезпечують життєдіяльність міста шляхом впровадження тарифів, які на 100% відшкодуватимуть витрати з надання житлово-комунальних послуг. Рівень покриття тарифами собівартості надання послуг у звітному періоді дорівнює 60,8-86,3%.

Протягом звітного періоду відповідно до рішень міськвиконкому було переглянуто тарифи на послуги з утримання будинків та прибудинкових територій у бік збільшення, також було збільшено тарифи на послуги з водопостачання та водовідведення. Крім того, протягом аналізованого періоду було збільшено тарифи на теплову енергію, гаряче опалення, водопостачання та підігрів води.

Упродовж 2008 року з бюджету міста було здійснено відшкодування ЖЕКам міста на покриття збитків від надання послуг населенню в 2007-2008 рр. та теплопостачальним підприємствам на покриття різниці в тарифах на теплову енергію для населення за 2005-2006 рр. Крім того, було надано фінансову підтримку теплопостачальним підприємствам міста на покриття збитків від надання послуг населенню в 2007 році та I півріччі 2008 року.

Прострочена заборгованість населення за житлово-комунальні послуги протягом 2008 року зросла з 9,0 до 14,4 млн. грн., проте у розрахунку на одного мешканця м. Вінниці обсяг простроченої заборгованості за отримані послуги, яка обліковувалась житлово-комунальними підприємствами станом на 01.01.2009 р., перебував на низькому рівні і становив 39,1 грн. на 1 особу. Збільшення відбулося за рахунок збільшення обсягу боргу за послуги теплопостачання та гарячого водопостачання, а також з утримання будинків та прибудинкових територій.

Відповідно до схваленої у червні 2006 року Кабінетом Міністрів України Концепції Державної програми розвитку міського електротранспорту на 2006-2015 рр., містом було заплановано отримання субвенції з Державного бюджету на придбання вагонів для муніципального електротранспорту обсягом 2,4 млн. грн. Однак, за результатами 2008 року з Державного бюджету зазначена субвенція не надходила.

Земельні ресурси та комунальна власність

З метою наповнення бюджету розвитку, за рахунок якого здійснюються капітальні вкладення місцевого бюджету, місто щорічно здійснює продаж майна та земельних ділянок, які перебувають у комунальній власності. Загальний обсяг надходжень до

бюджету міста від операцій з капіталом становить 6,7% обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів з однієї частини бюджету в іншу та до бюджетів нижчих рівнів у 2008 році.

У м. Вінниці станом на 01.01.2009 р. укладено 542 договори на оренду об'єктів комунальної власності, обсяг надходжень до бюджету міста від оренди майна у 2008 році становить 0,8% обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів. Станом на 01.01.2009 р. діяли 1 453 договори оренди земельних ділянок, надходження від плати за землю за цей період склали 3,9% обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів у 2008 році.

Можна прогнозувати, що тенденція до падіння попиту та, як наслідок, цін на земельні ділянки та об'єкти комунальної власності спричинена загальною негативною макроекономічною динамікою у країні, яка була характерна для Вінниці у 2008 році, збережеться і у 2009 році. Це, безумовно, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку та може ускладнити процес акумулювання бюджетних ресурсів, необхідних для погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії 1-С обсягом 4,0 млн. грн. у травні та 1-Д обсягом 6,0 млн. грн. у грудні поточного року.

Бюджет міста

Для повного та всебічного вивчення показників бюджету міста Вінниці бюджет був представлений у форматі бюджетного балансу:

Бюджет м. Вінниці у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

Показник	Загальний фонд 2007 рік	Спеціальний фонд 2007 рік	Разом 2007 рік	Загальний фонд 2008 рік	Спеціальний фонд 2008 рік	Разом 2008 рік
Податкові надходження	275 820,8	11 673,8	287 494,6	382 717,3	12 775,2	395 492,5
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	4 196,3	24 840,0	29 036,4	7 066,6	35 590,2	42 656,8
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів	188 985,1	4 309,2	193 294,3	221 868,5	38 968,1	260 836,6
Операційні надходження всього	469 002,3	40 823,0	509 825,2	611 652,4	87 333,5	698 985,9
Поточні видатки	262 235,3	24 105,5	286 340,8	353 842,3	36 399,6	390 241,9
Субсидії та поточні трансферти	166 648,7	3,6	166 652,4	204 095,7	31 830,0	235 925,7
Операційні видатки всього	428 884,0	24 109,2	452 993,2	557 938,1	68 229,6	626 167,7
Операційний баланс	40 118,2	16 713,8	56 832,1	53 714,3	19 103,9	72 818,2
Фінансовий дохід	2 962,1	-0,2	2 961,8	4 891,8	0,7	4 892,5
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	2 827,3	0,0	2 827,3	3 576,8	0,0	3 576,8
Фінансовий баланс	134,8	-0,2	134,6	1 315,0	0,7	1 315,7
Поточний баланс	40 253,0	16 713,6	56 966,6	55 029,4	19 104,6	74 133,9
Капітальні надходження	0,0	45 708,0	45 708,0	0,0	50 641,7	50 641,7
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	12 417,1	13 317,1	25 734,2	3 460,0	4 460,0	7 920,0
Капітальні надходження всього	12 417,1	59 025,1	71 442,2	3 460,0	55 101,7	58 561,7
Капітальні видатки	33 616,9	58 926,4	92 543,2	49 862,0	80 101,0	129 963,0
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	4 537,2	9 397,0	13 934,1	9 085,3	20 200,4	29 285,6
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	13 317,1	-	13 317,1	0,0		0,0
Капітальні видатки всього	51 471,2	68 323,3	119 794,5	58 947,3	100 301,4	159 248,7
Капітальний баланс	-39 054,0	-9 298,2	-48 352,2	-55 487,3	-45 199,7	-100 687,0
Баланс після капітальних видатків	1 199,0	7 415,4	8 614,4	-458,0	-26 095,1	-26 553,1
Надання пільгових кредитів громадянам з урахуванням повернення	100,0	-0,2	99,8	0,0	-35,4	-35,4
Профіцит/дефіцит	1 099,0	7 415,6	8 514,6	-458,0	-26 059,8	-26 517,7
Фінансування	-1 099,0	-7 415,6	-8 514,6	458,0	26 059,8	26 517,7
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Вінницької міської ради

Виходячи з наведених вище даних у 2008 році, як і протягом попередніх бюджетних періодів, операційний баланс бюджету зберігає додатне значення, що забезпечувалось переважанням темпів зростання операційних доходів над темпами зростання операційних видатків. Це свідчить про спроможність за рахунок поточних доходів забезпечувати фінансування поточних видатків бюджету (заробітна плата та нарахування на неї, оплата медикаментів, продуктів харчування, комунальних послуг бюджетних установ, тощо). У той же час через погіршення динаміки економічного розвитку міста, спричиненої кризовими явищами в економіці України, темп зростання операційних доходів надалі може суттєво уповільнитися за одночасного збереження високого темпу зростання операційних

видатків. Це, у свою чергу, буде мати наслідком утворення негативного сальдо операційного балансу бюджету міста.

Необхідно зазначити, що через невідповідність графіка фінансування видаткових статей загального фонду динаміці відповідних надходжень протягом 2008 року мали місце тимчасові касові розриви, які покривалися за рахунок короткотермінових позичок з єдиного казначейського рахунку. Їх сума в аналізованому періоді складає 128,0 млн. грн., що у 2,3 рази більше, ніж у 2007 році. Станом на 01.01.2009 р. отримані протягом аналізованого періоду короткотермінові позички з єдиного казначейського рахунку погашені у повному обсязі.

Середньострокові позички протягом 2008 року бюджетом міста з єдиного казначейського рахунку не залучались.

Складовою частиною офіційних трансфертів до бюджету м. Вінниці протягом зазначеного періоду була дотація вирівнювання з Державного бюджету, оскільки за розрахунками Міністерства фінансів України прогнозний обсяг доходів бюджету міста, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, був недостатнім для фінансування відповідних витрат. При цьому слід зазначити, що якщо у 2007 році співвідношення дотації вирівнювання до фактично виконаного обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складало 7,1%, то у 2008 році – 11,1%. А відповідно до планових показників міського бюджету на 2009 рік зазначене співвідношення становило 14,7%.

Слід зазначити, що у 2008 році, як і у попередньому бюджетному періоді, з метою зменшення навантаження на бюджет Вінницька міська рада здійснює активні операції з тимчасово вільними залишками спеціального фонду бюджету міста шляхом їх розміщення на депозит у банківських установах. Внаслідок цього, у 2008 році містом було додатково отримано 4 869,7 тис. грн. відсоткових платежів за користування тимчасово вільними бюджетними коштами, що на 65,4% більше за надходження у 2007 році. Таким чином, місту вдалося у 2008 році досягти позитивного значення фінансового балансу, незважаючи на існуючі витрати, пов'язані з виплатами відсоткових платежів за випусками облігацій внутрішньої місцевої позики м. Вінниці.

Як і в попередніх бюджетних періодах, позитивне сальдо поточного балансу бюджету спрямовується переважно на покриття дефіциту капітального балансу. Однак слід зауважити, що через значне переважання обсягу капітальних видатків над капітальними надходженнями, бюджет міста за результатами 2008 року виконано з дефіцитом в частині загального та спеціального фондів. Загальна сума дефіциту на кінець аналізованого періоду склала 26 517,7 тис. грн., у тому числі за загальним фондом дефіцит склав 458,0 тис. грн., за спеціальним – 26 059,8 тис. грн.

Дефіцит, який утворився за наслідками виконання бюджету міста у 2008 році, було покрито за рахунок залишків коштів на рахунках місцевого бюджету, а також за рахунок повернення тимчасово вільних бюджетних коштів з депозитних рахунків, що відповідно мало наслідком зменшення показника ліквідності бюджету.

Порівняно з початком року зменшення залишків коштів становило за загальним фондом – 11,3% до 3,6 млн. грн., а за спеціальним фондом у 6,1 рази – до 4,7 млн. грн. При цьому загальна ліквідність бюджету (відношення залишків на рахунках міського бюджету до фактичного обсягу видатків без урахування трансфертів) порівняно з 2007 роком зменшилась: за загальним фондом – з 0,9% до 0,6%, за спеціальним – з 31,1% до 2,8%. Загальна ліквідність бюджету міста зменшилась на 0,6 в. п. (з 1,7% до 1,1%).

Виконання доходної частини м. Вінниці

Для доходної частини бюджету міста Вінниці в 2005-2008 рр. характерною була тенденція до збільшення обсягу надходжень. При цьому якщо у 2005-2007 рр. темпи зростання доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів щорічно збільшувались, то у 2008 році, у зв'язку з загостренням кризових явищ в економіці України, темп зростання доходів бюджету міста без урахування трансфертів уповільнився, порівняно з відповідним бюджетним періодом, на 11,0 в. п. і склав 135,2%.

Структурні пропорції формування доходної частини бюджету міста Вінниці у 2008 році, як і у попередніх періодах, були типовими для більшості місцевих бюджетів України. Найвагомішими джерелами формування доходів бюджету міста були податкові надходження та офіційні трансферти.

Доходну частину бюджету міста (без урахування коштів, що передаються з однієї частини в іншу) за результатами 2008 року виконано в обсязі 757 980,0 тис. грн., що складає 94,5% уточненого річного плану. Слід зазначити, що затверджений на 2008 рік Міністерством фінансів України обсяг закріплених доходів бюджету м. Вінниці було перевиконано на 8,0%.

Планові показники з урахуванням змін за доходами загального фонду (без трансфертів) протягом аналізованого періоду було виконано на 94,4%, у тому числі за доходами, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, на 93,2%, за власними доходами – на 101,6%, за офіційними трансфертами – на 96,4%. При цьому обсяг надходжень закріплених доходів у 2008 році, проти 2007 року, було збільшено на 34,7%, сума власних доходів та трансфертів – на 71,2% та 11,7% відповідно.

У структурі закріплених доходів бюджету м. Вінниці у 2008 році найбільша питома вага (75,1%) припадала на податок з доходів фізичних осіб. У 2008 році погіршення результатів господарської діяльності, передусім, промислових підприємств міста негативно відбилося на динаміці зростання фонду оплати праці на цих підприємствах та темпах приросту надходжень податку з доходів фізичних осіб. При цьому затверджений на 2008 рік з урахуванням змін план за надходженнями податку з доходів фізичних осіб було виконано на 92,5%. Слід зазначити, що збереження негативних тенденцій розвитку промислового комплексу міста суттєво уповільнюватиме темпи зростання доходної частини загального фонду бюджету міста.

Для бюджету м. Вінниці характерним є помірний рівень диверсифікації надходжень податку з доходів фізичних осіб у частині найбільших платників податку – зокрема у 2008 році на 15 найбільших платників податку з доходів фізичних осіб припадало 17,9% загального обсягу надходжень податку.

Збільшення обсягу власних доходів підтримується переважно зростанням обсягу надходжень від плати за землю та місцевих податків і зборів. Крім того, в 2008 році, як і у попередніх бюджетних періодах, до загального фонду бюджету міста надійшли відсоткові платежі за розміщені на депозитних рахунках у банку тимчасово вільні бюджетні кошти.

У 2008 році, як і у попередньому бюджетному періоді, місто Вінниця продовжує зберігати статус міста-реципієнта, та отримує дотацію вирівнювання з Державного бюджету, обсяг якої збільшився у 2,2 рази, порівняно з попереднім роком.

Обсяги доходної частини спеціального фонду бюджету м. Вінниці у 2008 році визначалися динамікою власних надходжень бюджетних установ та доходів бюджету розвитку. Обсяг виконання річного плану бюджету розвитку з урахуванням змін у 2008 році становив 69,3%, що, серед іншого, пов'язано з падінням попиту та, як наслідок, ціни на земельні ділянки та комерційні приміщення у зв'язку з загальною негативною макроекономічною динамікою у країні. Можна прогнозувати, що така ситуація збережеться і у 2009 році, що, безумовно, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку.

Виконання видаткової частини м. Вінниці

У зв'язку із щорічним збільшенням обсягів доходної частини бюджету м. Вінниці обсяги виконання видаткової частини бюджету міста протягом 2008 року теж збільшились. Зростання видаткової частини бюджету міста в аналізованому періоді забезпечується збільшенням обсягів фінансування за усіма основними статтями видатків міського бюджету.

Недовиконання у повному обсязі планових обсягів видатків за окремими видатковими статтями бюджету, віднесеними до основних мало наслідком збільшення розміру кредиторської заборгованості бюджету міста у 3,1 рази – до 35,7 млн. грн. станом на 01.01.2009 р. Таким чином, погашення у 2009 році кредиторської заборгованості, що утворилась за результатами виконання бюджету 2008 року, створюватиме додаткове навантаження на бюджет міста.

Видаткова частина бюджету міста за функціональною класифікацією, як і в попередніх періодах, має соціальне спрямування. Значний обсяг бюджетних коштів спрямовується на фінансування освіти, охорони здоров'я, соціальний захист та соціальну допомогу (переважно асигнування на оплату праці працівників бюджетних установ, нарахування на заробітну плату та соціально спрямовані трансферти населенню), питома вага яких у структурі витрат бюджету без урахування коштів, що передаються з однієї частини бюджету в іншу, сягає 57,6%.

Структура видаткової частини бюджету міста за економічною класифікацією у 2004-2008 рр. характеризується значною питомою вагою поточних видатків майже 80% у загальному обсязі видаткової частини бюджету. При цьому питома вага захищених статей видатків загального фонду бюджету міста Вінниці у зазначеному періоді теж була високою 77,3% та зросла порівняно з відповідним показником у 2007 році на 2 в. п.

Місто вчасно та у повному обсязі виконує план своїх зобов'язань з обслуговування боргу.

Бюджет міста на 2009 рік

Плановими показниками на 2009 рік обсяг доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються до спеціального фонду, було збільшено на 6,9%, порівняно з виконанням у 2008 році. За загальним фондом доходи бюджету міста було затверджено в обсязі 669,0 млн. грн. Темп зростання надходжень загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів), які враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів відносно показника виконання у 2008 році склав 112,4%. Темп зростання власних доходів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів відносно показника виконання у 2008 році, склав 92,7%.

Темп росту надходжень податку з доходів фізичних осіб запланованих на 2009 рік, порівняно з фактичним виконанням у 2008 році, складає 112,1%. Фактично протягом січня-лютого 2009 року виконання річного плану за зазначеним джерелом доходів міського бюджету на 2009 рік становило 12,4%.

Бюджетом м. Вінниці на 2009 рік було заплановано надходження дотації вирівнювання в обсязі 63,4 млн. грн., що на 45,4% більше, ніж у 2008 році. При цьому якщо у 2008 році співвідношення дотації вирівнювання до фактично виконаного обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складало 11,1%, то відповідно до планових показників міського бюджету на 2009 рік – 14,7%.

Запланований на 2009 рік обсяг доходної частини спеціального фонду бюджету м. Вінниці без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду, було затверджено в обсязі 96,5 млн. грн. (на 2,5% менше за фактичний показник виконання у 2008 році). Здебільшого, це спричинено запланованим зменшенням обсягу надходжень до цільових фондів та власних надходжень бюджетних організацій.

Рівень виконання річного плану надходжень до бюджету розвитку Вінницької міської ради протягом січня-лютого 2009 року становило 2,6% від запланованого на 2009 рік, у т. ч. надходження від реалізації майна становили – 0,5% від річного плану, а від продажу землі – 3,4%.

Видаткова частина бюджету м. Вінниці на 2009 рік затверджена в обсязі 787,6 млн. грн. У 2009 році передбачається зростання обсягу видатків бюджету

міста на фінансування основних галузей соціальної і гуманітарної сфери. Слід зазначити, що постійне зростання вартості енергоносіїв, у тому числі для населення та бюджетних установ міста, призводить до додаткового навантаження на бюджет міста як у зв'язку з компенсаційними виплатами підприємствам житлово-комунального комплексу, так і прямим фінансуванням вартості енергоносіїв для бюджетних організацій.

У рішенні Вінницької міської ради «Про міський бюджет на 2009 рік» передбачено спрямувати профіцит бюджету розвитку у розмірі 10 млн. грн. на погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії 1-С обсягом 4,0 млн. грн. та 1-D обсягом 6,0 млн. грн.

Слід зазначити, що плановими показниками на 2009 рік обсяги окремих видаткових статей («Житлово-комунальне господарство» та «Будівництво»), планування та виконання обсягів видатків за якими прямо пов'язане з перерахуванням з Державного бюджету офіційних трансфертів до бюджету міста, та надходження коштів до бюджету розвитку, було зменшено, порівняно з виконанням у 2008 році.

Боргові зобов'язання міста

Вінницька міська рада має позитивний досвід погашення облігацій внутрішньої місцевої позики, а саме у 2007 році своєчасно та в повному обсязі здійснила погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії А загальним обсягом емісії 8,0 млн. грн. у 2008 році своєчасно та в повному обсязі здійснила погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії В загальним обсягом емісії 8,0 млн. грн.

Станом на 01.01.2009 р. сума консолідованого боргу м. Вінниці складає 52790,7 тис. грн., у тому числі:

- 29 000,0 тис. грн. – прямий борг Вінницької міської ради (запозичення здійснені у 2006-2008 рр. до бюджету розвитку міста);
- 1 236,3 тис. грн. – прострочена бюджетна кредиторська заборгованість;
- 5 654,4 тис. грн. – прострочена кредиторська заборгованість комунальних підприємств;
- 16 900,3 тис. грн. – залишок за залученими та непогашеними кредитами комунальних підприємств міста.

Пряме боргове навантаження бюджету міста Вінниці станом на 01.01.2009 р., тобто співвідношення обсягу прямого боргу до фактично виконаного у 2008 році обсягу доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального, складало 5,9%, що є низьким борговим навантаженням.

Скорочення залишків коштів на рахунках міської ради у II півріччі 2008 року внаслідок низького рівня виконання запланованих показників надходжень до бюджету розвитку, а також слабка динаміка надходжень від продажу землі та майна у січні-лютому 2009 року (відповідно 3,4% та 0,5% до запланованих на 2009 рік показників) можуть ускладнити процес акумулювання бюджетних ресурсів, необхідних для погашення облігацій внутрішньої місцевої позики серії 1-С обсягом 4,0 млн. грн. у травні поточного року та серії 1-D обсягом 6,0 млн. грн. у грудні поточного року.

Перспективи залучення коштів у майбутньому

Вінницька міська рада має намір у 2009-2010 рр. продовжувати роботу щодо залучення позичкових коштів у сумі 10,0 млн. грн. щорічно, шляхом випуску облігацій внутрішньої місцевої позики.

Необхідно зазначити, що в результаті переговорів з Європейським банком реконструкції та розвитку Вінницькою міською радою було укладено попередню тристоронню угоду щодо підготовки кредитного фінансування КУП «Вінницятеплокомуненерго» під гарантію міста на загальну суму до 10,0 млн. євро терміном на 13 років з метою реконструкції комунальних теплових мереж міста та обладнання окремих житлових комплексів м. Вінниці автономними системами опалення.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг міста Вінниці підтверджено на рівні **uaBBB-**, прогноз змінено на **«негативний»**.

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу муніципальних рейтингів

О. К. Самойлова

Старший фінансовий аналітик

О. І. Луценко

Додатки

Бюджет міста Вінниці у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік
Податкові надходження	116 410,9	114 710,4	142 196,7	202 827,9	287 494,6	395 492,5
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	12 260,4	11 892,2	15 526,9	27 460,9	29 036,4	42 656,8
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів	51 872,8	76 530,7	110 109,4	139 053,1	193 294,3	260 836,6
Операційні надходження всього	180 544,1	203 133,3	267 833,0	369 341,9	509 825,2	698 985,9
Поточні видатки	97 119,5	114 751,2	167 986,5	219 628,7	286 340,8	390 241,9
Субсидії та поточні трансферти	65 405,2	66 616,5	81 902,4	106 467,9	166 652,4	235 925,7
Операційні видатки всього	162 524,7	181 367,7	249 888,9	326 096,6	452 993,2	626 167,7
Операційний баланс	18 019,4	21 765,6	17 944,1	43 245,3	56 832,1	72 818,2
Фінансовий дохід	149,8	4,1	2,3	525,3	2 961,8	4 892,5
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	112,9	127,8	0,0	723,9	2 827,3	3 576,8
Фінансовий баланс	36,9	-123,7	2,3	-198,6	134,6	1 315,7
Поточний баланс	18 056,3	21 641,9	17 946,4	43 046,7	56 966,6	74 133,9
Капітальні надходження	4 355,8	6 226,6	18 408,0	19 060,4	45 708,0	50 641,7
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	0,0	10 195,0	1 544,3	20 730,4	25 734,2	7 920,0
Капітальні надходження всього	4 355,8	16 421,6	19 952,3	39 790,8	71 442,2	58 561,7
Капітальні видатки	6 534,0	8 785,7	35 710,8	73 225,3	92 543,2	129 963,0
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	10 454,8	21 257,8	1 038,9	7 494,7	13 934,1	29 285,6
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	0,0	10 195,0	1 544,3	10 332,7	13 317,1	0,0
Капітальні видатки всього	16 988,8	40 238,5	38 294,0	91 052,7	119 794,5	159 248,7
Капітальний баланс	-12 633,0	-23 816,9	-18 341,7	-51 261,9	-48 352,2	-100 687,0
Баланс після капітальних видатків	5 423,3	-2 175,0	-395,3	-8 215,2	8 614,4	-26 553,1
Надання пільгових кредитів громадянам з урахуванням повернення	20,0	0,0	17,6	74,6	99,8	-35,4
Профіцит/дефіцит	5 403,3	-2 175,0	-412,9	-8 289,8	8 514,6	-26 517,7
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Вінницької міської ради

Джерела фінансування бюджету м. Вінниці, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2003 рік	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік
Профіцит/дефіцит	5 403,3	-2 175,0	-412,9	-8 289,8	8 514,6	-26 517,7
Фінансування	-5 403,3	2 175,0	412,9	8 289,8	-8 514,6	26 517,7
Зміна залишків	-5 399,9	2 290,0	-3 785,1	3 609,7	-3 895,8	2 205,3
залишок на початок року	2 176,8	7 576,7	5 286,7	9 071,8	5 462,2	9 358,0
залишок на кінець року	7 576,7	5 286,7	9 071,8	5 462,1	9 358,0	7 152,7
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	-11 889,5	-11 606,4	22 339,2
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	0,0	0,0	1 317,1	42 412,2	123 007,4
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	0,0	0,0	13 206,6	54 018,6	100 668,2
Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку	0,0	0,0	4 198,0	-3 427,6	0,0	0,0
Одержано	0,0	4 000,0	40 483,0	20 000,0	56 000,0	127 993,7
Повернено	0,0	4 000,0	36 285,0	23 427,6	56 000,0	127 993,7
Фінансування за рахунок інших банків	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Одержано позик	3 500,0	4 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернено позик	3 500,0	4 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	0,0	0,0	0,0	20 000,0	7 000,0	2 000,0
Запозичення	0,0	0,0	0,0	20 000,0	15 000,0	10 000,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0	8 000,0	8 000,0
інші розрахунки	-3,4	-115,0	0,0	-2,8	-12,4	-26,8

Джерело: Фінансове управління Вінницької міської ради